

Voortgangsrapportage

Dagrecreatieve **netwerken**

Opgave, tussenstand en vooruitblik

Inhoudsopgave

	Managementsamenvatting	3
	Vooraf	5
1.	Gastvrij Fryslân 2028	7
2.	Goud verbinden, benutten en verrijken	8
3.	Organisatie en uitvoering	11
	Organisatie en uitvoering vormgeven	11
	Uitvoering in praktijk	11
4.	Resultaten (en een doorkijkje)	13
	Ambitieus en Gastvrij Fryslân	15
5.	Het vervolg	23
	Hoe verder	24

Uitgave

Voortgangsrapportage Dagrecreatieve Netwerken is een uitgave van de gelijknamige stuurgroep.

© juni 2022

Redactiecommissie

Floriaan Zwart, Hendrina Zijlstra, Femke van Akker, Ben Wagenaar
Met medewerking en onder auspiciën van Stuurgroep
Dagrecreatieve Netwerken

Redactie en productie

Terwisscha & Wagenaar | Planburo

Disclaimer

Bij de totstandkoming van deze uitgave is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Desalniettemin kunnen de opdrachtgever en -nemer geen verantwoordelijkheid nemen of aansprakelijk worden gesteld voor mogelijk foutieve informatie.

Managementsamenvatting

Achtergrond

Voorjaar 2020 stelden Provinciale Staten de beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028 vast. Met als belangrijk speerpunt het slim laten groeien van het toerisme. Hiervoor zijn zeven opgaven* geformuleerd en uitgezet waarin overheden, systeemorganisaties, ondernemers en onderwijs samenwerken. Een van die opgaven, die voor een belangrijk deel randvoorwaardelijk is voor het slagen van de overige opgaven, is Dagrecreatieve Netwerken:

“Het (beter) vindbaar, boekbaar, beleefbaar, beoordeelbaar maken van uniforme routes, Points of Interest (POI's), thema's, verhaallijnen, evenementen(agenda's) en toeristische arrangementen.”

Een succesvolle aanpak hiervan zorgt er onder meer voor dat Fryslân als geheel interessanter wordt voor zowel inwoners, bezoekers als toeristen. Ook buiten het seizoen. Tevens draagt het bij aan een gezonder leven, het verbinden van stad, land en water alsook het brede speelveld dat actief is op dit terrein. Denk daarbij niet alleen aan de toeristisch-recreatieve bedrijfstak, maar bijvoorbeeld ook aan de systeemorganisaties, terrein- en landschapsbeheerders, culturele instellingen en stichtingen.

Aanpak

Om de opgave uit te voeren werd begin 2021 een projectteam opgetuigd, onder aansturing van een provinciaal ambtenaar en schipper en projectmanager uit het werkveld. Dit onder regie van een stuurgroep met vertegenwoordigers uit de overheid en het werkveld.

De uitvoering is gebaseerd op drie pijlers: Netwerkvorming, Aanbod ontsluiten en Behoeften in kaart brengen. De eerste en laatste pijler zijn mede bepalend en ondersteunend aan de tweede.

Met het oog op de volgende beleidsperiode en continuering van de opdracht ontstond voorjaar 2022 de behoefte om de voortgang en resultaten van de opgave in kaart te brengen, met speciale aandacht voor de borging hiervan.

Resultaten

Voorjaar 2022 is er veel in gang gezet en gerealiseerd door het aanvankelijk vijfkoppige projectteam. Een beknopte indruk:

↳ PIJLER 1. NETWERKVORMING

- Circa 40 provinciale deelnemers aangesloten als leverancier dan wel afnemer van kennis, input en diensten.
- Hernieuwde samenwerking met landelijke partijen als Wandelnet, Fietsplatform, ANWB en Rustpunten.
- Koppeling van databases met aantal deelnemers, ook landelijk.

↳ PIJLER 2. DAGRECREATIEF AANBOD

Centraal in deze pijler staat het uitbreiden van de functionaliteiten en koppelen en vullen van het Open Data Platform (ODP) als intelligente database voor alle toeristische data waar o.m. de regio's en friesland.nl uit putten. Hiertoe is ODP o.a.:

- Uitgebreid met doorontwikkelde routemodule, nieuwe promotiemodule, module gerelateerde items en modules evenementeninvoer en -download en -export.
- Voorzien van functionaliteiten waarmee

---

* Vitale Waterrecreatie, Destinatiemanagement, Data op orde, Toekomstbestendig banen, Vitale logiesaccommodaties, Slimme groei en Dagrecreatieve Netwerken

ondernemers, stichtingen en anderen kunnen inloggen om info te uploaden en updaten.

- Voorzien van een gezamenlijk ontwikkelde handleiding voor gebruikers.
- Voorzien van zo'n 150 geupdate en van frisse content voorziene routes.
- Voorzien van slimme koppelingen waarmee info wordt opgehaald uit externe databases en routes op externe sites getoond worden.

↳ PIJLER 3. ONDERZOEK

Met deze pijler wil Dagrecreatieve Netwerken meer inzicht verkrijgen in de behoeften van zowel bewoners als bezoekers als het gaat om het dagrecreatief aanbod in de provincie. Een greep uit de resultaten:

- Panelonderzoek ETFI onder toeristen, recreanten en inwoners. Onderzoek loopt nog en zorgt er naar verwachting voor dat de huidige (online) informatievoorziening beter afgestemd kan worden op de behoeften van inwoners/bezoekers.

- Onderzoeken door studenten van TCF (Toerisme Collectief Friesland) naar aansluiting dagrecreatief aanbod op behoeften bezoekers en inwoners.
- Benutting ANWB onderzoek naar behoeften recreatief fietsverkeer.
- Benutting zoekwoorden analyse online team Merk Fryslân.

Komend jaar

Voor komend jaar staan er voor elke pijler nog de nodige actiepunten op het programma, waaronder het uitbreiden van vertalingen van routes en dagrecreatief aanbod (EN, DU), het opnemen van elektrische vaar-routes in database, het vergroten van het aantal koppelingen met externe databases en websites, onderzoek om deel dagrecreatief aanbod zowel on- als offline (aan balie) boekbaar te maken, ontwikkelen e-learning module voor toeristische sector, eerder onderzoek benutten om klantreis te verbijzonderen.

Het vervolg

De stuurgroep is eensgezind positief wat betreft het nut, het belang, de voorlopige resultaten en de voortzetting van het initiatief. Stoppen is geen optie. Niet alleen omdat daarmee de ontstane samenwerking en netwerkvorming op het spel komen te staan, maar ook vanwege het belang én de functie van het dagrecreatieve netwerk in relatie tot de overige opgaven, de versterking van het eco-systeem én het behalen van de beleidsdoelstelling 'slimme groei'.

Richting 2028 pleit ze voor voortzetting van de provinciaal gesteunde opgavestructuur, maar dan wel met de opdracht deze de komende jaren te bestendigen binnen een ecosysteem waar ook de andere opgaven deel van uitmaken. De stuurgroep ziet één en ander niet los van elkaar en vindt het onverstandig het initiatief op korte termijn blijvend bij welke partij dan ook onder te brengen. Wat de toekomst betreft is een stip aan de horizon uitgewerkt.

Vooraf

**“In 2028 hebben Friese
inwoners profijt van een
slimme groei van het toerisme”**

Dit vooruitzicht is opgetekend in de Nota Gastvrij Fryslân 2028 waarmee de provincie vanaf 2019 aan de zeven opgaven* in de gastvrijheidssector een impuls wil geven. En wel zodanig dat ze bijdraagt aan zowel een duurzame economie, een gezonde woon- en leefomgeving als het behoud van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

De opgave waaraan wij werken – en die raakvlakken heeft met al deze aspecten – is Dagrecreatieve Netwerken. Een breed begrip dat we definiëren als:

“Het (beter) vindbaar, boekbaar, beleefbaar, beoordeelbaar maken van uniforme routes, Points of Interest (POI's), thema's, verhaallijnen, evenementen (agenda's) en toeristische arrangementen.”

Met deze opgave willen we, samen met de projectpartners, het bestaande aanbod van dagrecreatieve mogelijkheden beter in kaart brengen, ontsluiten, verbinden, verrijken en kunnen vermarkten. Bovendien zorgen we er voor dat de vele betrokkenen nauw(er) en duurzaam gaan samenwerken. We hebben het dan niet alleen over systeemorganisaties als Recreatieschap Marrekrite, Merk Fryslân en de regiomarketing organisaties, maar ook over gemeenten, natuur- en terreinbeheerders, culturele- en eventorganisaties en natuurlijk ondernemers, belangenbehartigers en kennispartners die actief zijn in de gastvrijheidssector.

Na de aanloopfase, waarin een ontwikkelagenda verscheen, de organisatie vorm kreeg en de projectleider werd aangetrokken, startte het projectteam begin 2021 voortvarend met de praktische uitwerking. Via drie sporen: netwerkvorming, aanbod verbinden, ontsluiten en verrijken én onderzoek naar de behoeftes van inwoners en bezoekers. Inmiddels zijn er forse stappen gezet en tastbare resultaten geboekt.

Met het oog op het verstrijken van de eerste termijn (2019 – 2023) en een doorgaande financiering van de opgave, is het moment rijp voor een tussenstand en vooruitblik. Waar stonden we aan het begin van het traject ook alweer? Wat was er voorhanden? Waar ontbrak het aan? En waarom is deze opgave zo belangrijk voor de aantrekkelijkheid van Fryslân voor eigen inwoners én toeristen? Ook met het oog op het spreiden van toerisme over de provincie en de seizoenen. En waarom moeten we door tot '28 en verder.

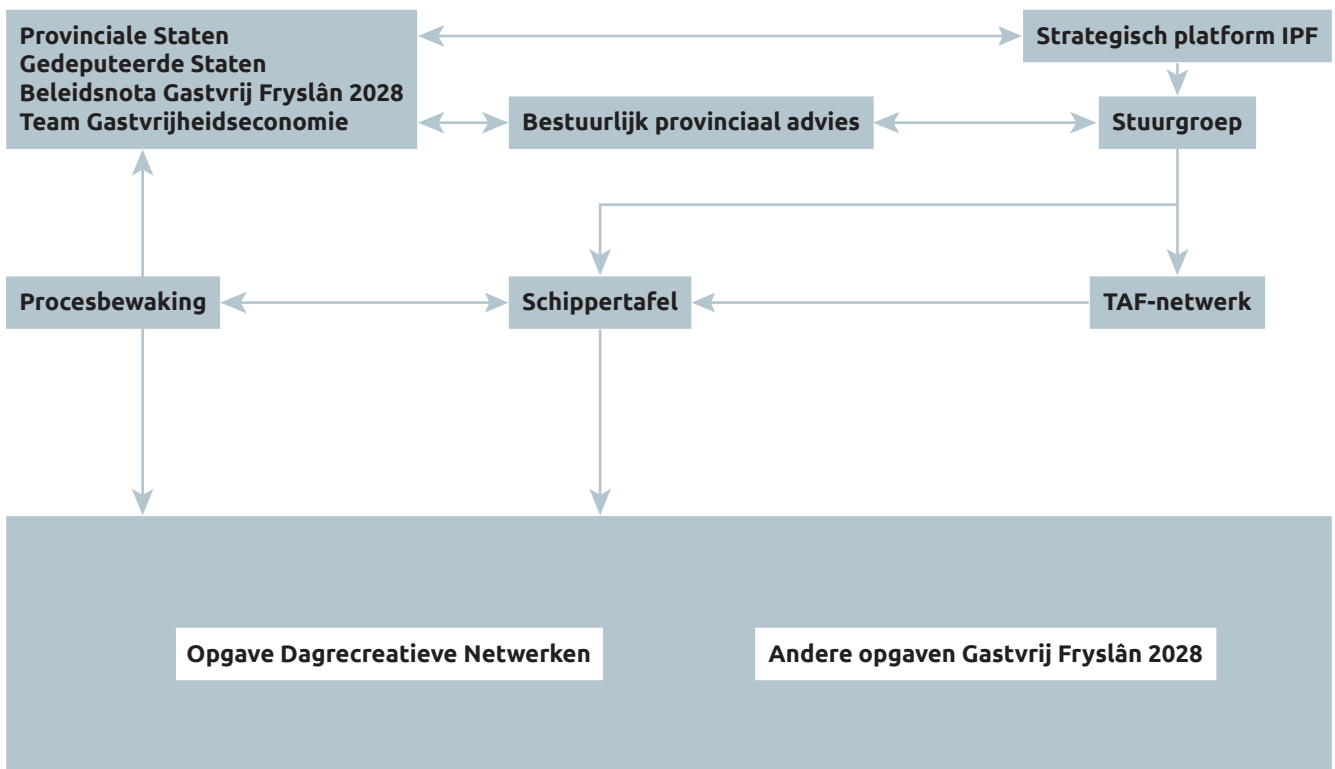
Niet minder belangrijk: waar staan we nu? Wat is er gerealiseerd, wat loopt minder vlot en wat moet er nog gebeuren? Ook om de energie, samenwerking en resultaten voor de lange termijn te borgen. Met deze tussentijdse evaluatie en vooruitblik zetten we daartoe een eerste, niet onbelangrijke stap.

Schipper
Floriaan Zwart

Projectmanager
Hendrina Zijlstra

---

* *Slimme groei, Toekomstbestendige banen, Destinatiemanagement, Vitale Waterrecreatie, Vitale Logiesaccommodaties, Dagrecreatieve Netwerken en Toeristische data op orde.*

Structuur Gastvrij Fryslân

1. Gastvrij Fryslân 2028

Voorjaar 2020 stelden Provinciale Staten de beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028 vast. Met als één van de belangrijkste uitgangspunten het slim laten groeien van het toerisme. Slim in de zin van dat het toerisme, conform het bestuursakkoord 'Geluk op 1', dient bij te dragen aan de brede welvaart. Vrij vertaald: aan een gezonde woon- en leefomgeving, aan behoud van natuur en cultureel erfgoed én aan zowel het economische perspectief als het werkklimaat en carrièreperspectief in de gastvrijheidssector.

Om deze slimme groei te stimuleren en faciliteren, zijn er zeven opgaven geformuleerd en uitgezet waarin provincie, betrokken organisaties en ondernemers nauw samenwerken. Dit onder aanvoering van een schipper, afkomstig uit het werkveld.

De opgave Dagrecreatieve Netwerken is een van de zeven opgaven en omvat:

“Het (beter) vindbaar, boekbaar, beleefbaar, beoordeelbaar maken van uniforme routes, Points of Interest (POI's), thema's, verhaallijnen, evenementen(agenda's) en toeristische arrangementen.”

Uit deze beschrijving blijkt dat de opgave de nodige raakvlakken heeft met, dan wel ondersteunend en voorwaardenscheppend is aan, de andere opgaven:

- **Vitale Waterrecreatie**
Denk aan vaarknooppuntennetwerk, verbinden vaarroutes met fiets- en wandelroutes, steden- trips, dagattracties en arrangementen.
- **Destinatiemanagement**
O.a. gebiedsontwikkeling, het spreiden van toerisme over provincie en seizoenen en aanhaken bij/inspelen op evenementenagenda's en dag- attracties.
- **Toeristische data op orde**
Doorontwikkeling en koppeling Open Database

Platform (ODP) met routeinformatie, POI's, events, tickets en monitoring bezoek/gebruik.

- **Toekomstbestendige banen**
Vergroten mogelijkheden en economisch perspectief gastvrijheidssector door o.m. het genereren van meer dagrecreatieve mogelijkheden, bezoek en omzet.
- **Vitale logiesaccommodaties**
Verbinden en verlengen van dagrecreatie door middel van logies, bijzondere logies en waardevolle belevingen combineren en verbinden met fiets-, wandel- en vaarroutes.
- **Slimme groei**
Samenspel van bovenstaande, waarbij accent in de marketing ligt op waardevol toerisme met als belangrijke doelgroepen de natuur- en cultuurtoerist.

We zouden kunnen stellen dat het op peil brengen en houden van deze opgave een belangrijke voorwaarde is voor het slagen van de andere opgaven waar de provincie zich richting 2028 hard voor maakt.

2. Goud verbinden, benutten en verrijken

Fryslân heeft uitstekende wandel- en fietsknooppuntennetwerken. Fietsnetwerk Fryslân wordt al sinds 2015 als beste gewaardeerd in de landelijke Kwaliteitsmonitor Fietsregio's. Bovendien wordt werk gemaakt van een vaarknooppuntennetwerk. Tel daarbij op de culturele tradities en talrijke evenementen, een zeer diverse natuur, afwisselende landschappen, het nodige cultureel erfgoed, fraaie en onderling verbonden meren en talrijke vaarwegen. En niet te vergeten de vele historisch interessante steden, de ligging aan het IJsselmeer en het populaire Waddengebied en we kunnen rustig stellen dat Fryslân toeristisch-recreatief gezien 'Goud in handen heeft'.

Feit is echter dat dit goud onvoldoende wordt ontsloten, verbonden en verrijkt. Zowel fysiek, online als in de vorm van structurele samenwerking en uitwisseling tussen stakeholders. Met als resultaat dat de vele dagrecreatieve mogelijkheden onvoldoende worden benut, geboekt en beleefd.

De opgave Dagrecreatieve Netwerken stelt zich niet voor niets ten doel:

Het versterken van de verbinding tussen de basis (o.a. netwerken en structuren), de inhoud (producten, thema's,

natuur, verhalen en routes e.d.) én de beleving daarvan (ontsluiten en kunnen vermarkten).

Een succesvolle aanpak en besteding daarvan maakt in 2028 dat (outcome):

- Fryslân interessant(er) wordt voor de liefhebbers van rust, ruimte, cultuur en natuur (waardevolle toerist) die minder plaats- en seizoensgebonden zijn en relatief meer uitgeven, vaker terugkomen en langer verblijven.
- Bezoekers zich over de provincie verspreiden en dus niet alleen de steden en eilanden bezoeken, maar ook het gevarieerde landschap ontdekken.
- Gebiedsontwikkeling in minder bezochte delen van Friesland gestimuleerd kan worden op basis van informatie en kennis.
- Routes, POI's, events, gebieden en accommodaties onderling worden verbonden en als beleving gaan fungeren.
- Water en land meer worden verbonden (o.a. m.b.v. TOP's en route-aanbod).
- Bewoners en bezoekers hun eigen dagtrip kunnen samenstellen, dagelijks iets anders kunnen doen en beleven, langer (ver)blijven.
- Ondernemers, vertegenwoordigers van bezienswaardigheden (POI's), eventorganisatoren,

culturele instellingen, terreinbeheerders en aanbieders van routes (meer) samenwerken en activiteiten op elkaar afstemmen.

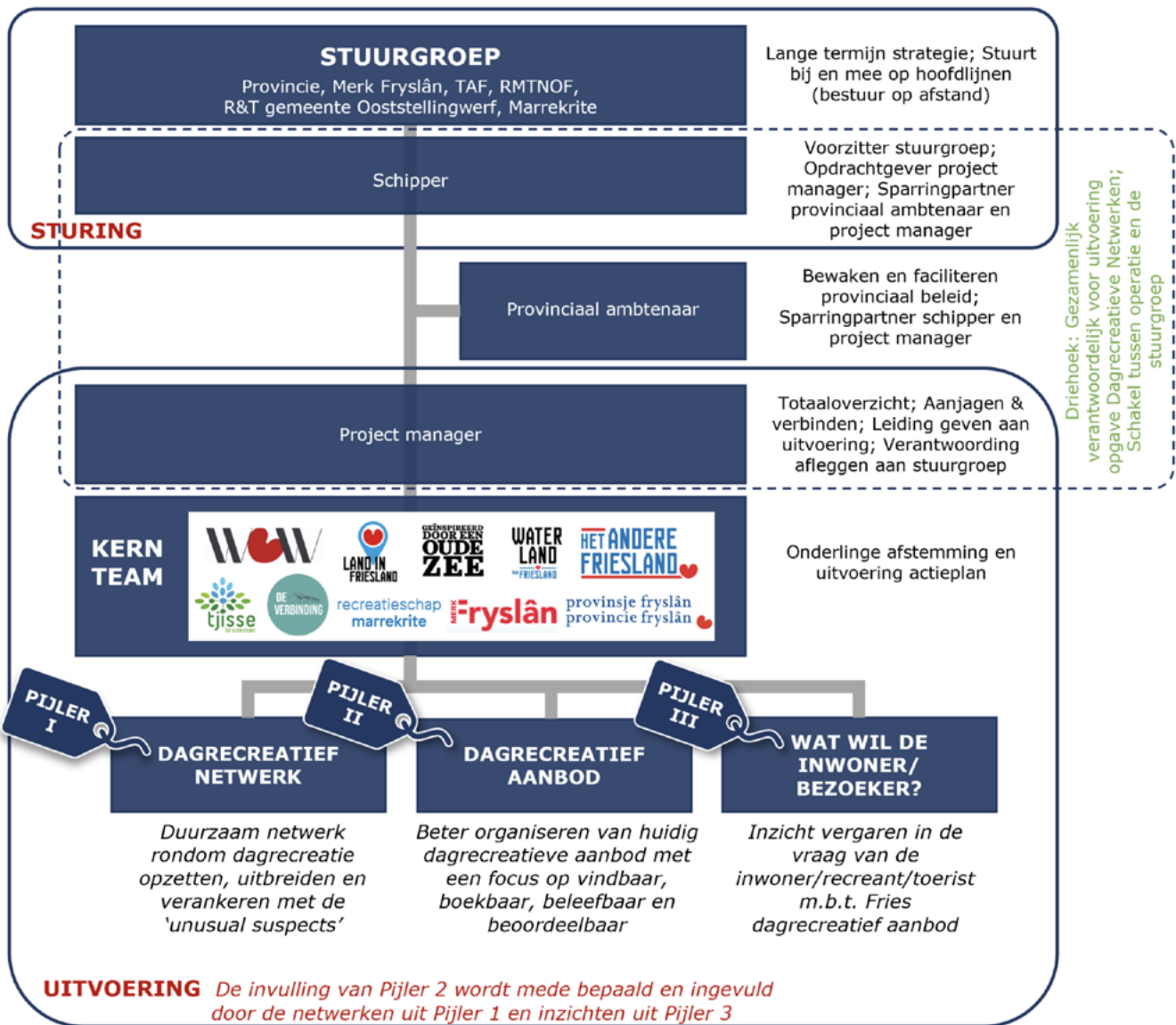
- Eventorganisatoren het aanbod eenvoudig in het ODP plaatsen, waardoor ze meeliften in de promotie van hun event. Bezoekers en inwoners zijn zodoende altijd op de hoogte van het actuele en totale evenementenaanbod.
- Inwoners er meer op uit trekken en bewegen (meer besteden en gezonder leven).
- Fryslân zich manifesteert als aantrekkelijke en voor elke leeftijdscategorie interessante provincie voor dagrecreatie.
- Fryslân aantrekkelijk(er) wordt voor inwoners en potentiële nieuwkomers (waaronder bedrijven) om te wonen, werken en recreëren.
- Vaak noodlijdende, kleinere musea, (monumentale) kerken en cultureel erfgoed als staten en stinzen beter worden ontsloten en

bezoekt. En daarmee in stand kunnen blijven.

- Het voorzieningenniveau in kleine kernen behouden blijft.
- De horeca meer bezoekers en gasten trekt en zodoende kan investeren in kwaliteitsniveau, innovatie en toekomstbestendige banen.
- Dat aanbieders op de hoogte zijn van elkaar bezigheden en werkzaamheden niet dubbel worden gedaan. Maar ook dat bijvoorbeeld alle toeristisch-recreatieve marketing verloopt via Friesland.nl en betreffende regio'sites.

Indirect komen investeringen in de upgradering, ontsluiting, verbinding en verrijking van Dagrecreatieve Netwerken ten goede aan de andere opgaven. Feitelijk is het een belangrijke voorwaarde om de overige provinciale ambities richting 2028 te realiseren en bestendigen.

Organisatiestructuur

3. Organisatie en uitvoering

Na de vaststelling van het beleid in de vorm van de nota Gastvrij Fryslân 2028 en het gelijknamige uitvoeringsprogramma met de zeven opgaven, startte de uitvoering van Dagrecreatieve Netwerken met een verkenning in de vorm van de Ontwikkelagenda Dagrecreatieve Netwerken (voorjaar 2020). Met deze in overleg met de systeemorganisaties en onder regie van de provincie opgestelde agenda werd(en):

- De uitgangssituatie in kaart gebracht (wat is er al en waar ontbreekt het aan).
- Het werkveld verkend (voornaamste stakeholders, aanpak andere provincies).
- Wensen en prioriteiten geïnventariseerd
- Een beeld geschetst van een (gefaseerde) aanpak.
- Een stip op de horizon gezet.

Organisatie en uitvoering vormgeven

Om de belangen en betrokkenheid van alle partijen te borgen, was een van de uitkomsten/adviezen het instellen van een stuurgroep met vertegenwoordigers van de overheden en systeemorganisaties. Ander advies was het aantrekken van een verbinder/kwartiermaker die — samen met de schipper - verantwoordelijk zou worden voor de uitvoering én borging van de opgave voor de lange(re) termijn.

Een en ander resulteerde eind 2020/begin 2021 in achtereenvolgens:

- Het installeren van een stuurgroep met vertegenwoordigers van provincie, gemeenten, Merk Fryslân, Marrekrite, regiomarketing, organisaties en Toerisme Alliantie Friesland (TAF)
- Het aanstellen van de schipper die optreedt als voorzitter van de stuurgroep en opdrachtgever van de opgave.
- Het aantrekken van de projectmanager die samen met de schipper en provinciaal ambtenaar verantwoordelijk is voor de uitvoering van de

ontwikkelagenda.

- Het instellen van een kernteam van vertegenwoordigers uit het werkveld voor feedback en onderlinge afstemming.
- Het in samenwerking opstellen van een plan van aanpak, gebaseerd op drie pijlers: netwerkvorming, aanbod ontsluiten en behoeften in kaart brengen.
- Het vormen van een projectteam om gezamenlijk de uitvoering van het plan van aanpak op te pakken.

Uitvoering in praktijk

Zoals uit bovenstaande illustratie blijkt, is bij de uitvoering van de opdracht ingezet op de volgende drie pijlers:

1. Netwerkvorming (Dagrecreatief Netwerk)

In kaart brengen, opbouwen en verbinden van een netwerk van organisaties die belang hebben bij - en kunnen bijdragen aan - een herkenbaar en zichtbaar dagrecreatief aanbod in de provincie.

2. Aanbod ontsluiten (Dagrecreatief Aanbod)

Een up-to-date vindbaar, boekbaar en beoordeelbaar aanbod van on- en offline routes, bezienswaardigheden, agenda's en arrangementen. Daarbij gebruik makend van een gezamenlijke database, slimme koppelingen en goede ontsluiting van de meertalige informatie.

3. Behoeften in kaart brengen (Wat willen inwoners/bezoekers)

Verkrijgen van inzicht in behoeften van inwoners en bezoekers aan de hand van onderzoek en het monitoren van de klantreis.

Het mag duidelijk zijn dat pijler 1 (netwerk) en 3 (onderzoek) mede bepalend en ondersteunend zijn

aan de invulling van pijler 2: het dagrecreatief aanbod.

Voor de uitvoering werden voorjaar 2021 respectievelijk een kernteam (vertegenwoordigers werkveld) en een projectteam opgetuigd voor het uitvoeren van onder meer de volgende werkzaamheden:

- Pijler 1, netwerkvorming.
- Pijler 2, vullen database met input uit m.n. het netwerk, database contentverwerking, coördinatie gebruik database, onderzoek on- en offline boekbaar dagrecreatief aanbod.
- Pijler 3, coördinatie onderzoeksopdrachten studenten en ETFI.
- Communicatiestrategie en SEO-pilot.

4. Resultaten (en een doorkijkje)

Voorjaar 2022 is er al veel in gang gezet en gerealiseerd door het projectteam dat in 2021 vorm kreeg en in 2022 werd uitgebreid. Dit in nauwe samenwerking met de partners en in geregeld overleg met de schipper, de provinciaal ambtenaar, het kernteam én de stuurgroep. Per pijler schetsen we de voornaamste resultaten, geïllustreerd met citaten van betrokkenen.

Daarnaast bieden we een doorkijkje van wat er komende tijd op het programma staat (vooruitblik 2022/2023).

↳ PIJLER 1. NETWERKVORMING

Een van de voornaamste oorzaken dat het eerder genoemde, dagrecreatieve Friese goud niet goed is ontsloten en verbonden, is het gebrek aan samenwerking - en daarmee samenhang en afstemming - tussen partijen die daar belang bij hebben en de activiteiten die ze aanbieden.

Tot voor kort zagen we dat ook terug in bijvoorbeeld de marketing van de Wadden, de regio's, Leeuwarden en Fryslân in binnen- en buitenland. Inmiddels is er op dat terrein veel vooruitgang geboekt. Zo wordt er vaker en nauwer samengewerkt, ook met Marrekrite, wordt er gebruik gemaakt van dezelfde online infrastructuur (web faciliteiten en database) en er wordt dezelfde, herkenbare beeldtaal toegepast. Hiermee profileert Fryslân zich on- en grotendeels ook offline meer dan ooit als één provincie en merk. Een van volgende stappen die hierin nog wel gemaakt moet worden is het gebruik van uniform kaartmateriaal en bebording van bijvoorbeeld de vaarroutes.

“Door de opgave Dagrecreatieve Netwerken zijn we nauwer gaan samenwerken met Merk Fryslân en vullen we elkaar aan in het ontsluiten van toeristisch-recreatieve informatie. Daarmee werken we aan meer bekendheid

én gebruik van de fiets- en wandelknooppunten en de toeristische overstappunten (TOP's) in de provincie.”

Corrie de Groot – Recreatieschap Marrekrite

Met de opgave Dagrecreatieve Netwerken wordt een volgende fase ingeluid waarin de regio's, Merk Fryslân en Marrekrite hun samenwerking en onderlinge afstemming, gefaciliteerd door het projectteam, verder kunnen vormgeven, uitbouwen en bestendigen.

Waar de Friese gemeenten en ondernemers via de regio's betrokken zijn bij de opgave, geldt dat niet voor andere partijen die baat hebben bij een aantrekkelijk, vind- en boekbaar dagrecreatief aanbod. Denk aan theaters en musea, Nationale Parken en Landschappen, terreinbeheerders, erfgoedinstellingen, kerken en beheerders van openbare monumenten. En vergeet ook niet landelijk actieve organisaties en netwerken als Wandelnet, Landelijk Fietsplatform, het Watersportverbond en de ANWB.

Om deze en andere partijen mee te krijgen in de vorming van een Dagrecreatief Netwerk dat ook kan functioneren op andere terreinen - denk aan het uitwisseling van kennis, delen van informatie en samenwerking in projecten - zijn ze door het projectteam persoonlijk benaderd om deel te nemen en bij te dragen aan het realiseren van een provinciedekkend dagrecreatief netwerk.

“We hebben ‘gewoon’ de telefoon gepakt, afspraken gemaakt en gevraagd te participeren, mee te denken en ideeën aan te dragen. Bijna iedereen stond daar voor open.”

Hendrina Zijlstra – projectmanager DN

Deze actie resulteerde in de toezegging van een kleine veertig partijen. Variërend van kennisleveranciers als NHL Stenden, IVN en Toerisme Collectief

Friesland. Culturele instellingen als Museumfederatie Fryslân, Stichting Erfgoed en Publiek en Stichting Staten en Stinzen. Terreinbeheerders als It Fryske Gea, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Coöperaties als de Noardlike Fryske Wâlden. Maar bijvoorbeeld ook Sport Fryslân, Wandelnet, Stichting Alde Fryske Tsjerken, Friese Preventie Alliantie en Landschapsbeheer Friesland sloten aan. Een zeer gemêleerd en elkaar versterkend gezelschap.

“Friesland staat onder meer bekend om z’n prachtige meren en weidse luchten. Maar de provincie biedt veel meer. Heide, bos, een prachtig coulissenlandschap, kwelders, stranden beken en dalen. Misschien is het wel de provincie met de grootste verscheidenheid aan landschappen.

De lange afstands- en streekpaden die de provincie doorkruisen geven hiervan een mooi beeld. Naast de vele andere wandelroutes en ommetjes. Het is een goede zaak dat vanuit de Dagrecreatieve Netwerken al deze prachtige wandelroutes worden ontsloten voor zowel inwoners als bezoekers. Onbekend maakt immers onbemind.”

Tjisse Brookman – Wandelnet Provincie Fryslân

AMBITIEUS & GASTVRIJ FRYSLÂN

VAN DE GEBAADE PADEN

Dagrecreatief Netwerk Fryslân

Wij gaan voor een gastvrij en ambitieus Fryslân door het verbinden van dagrecreatief aanbod voor de inwoner en bezoeker. Authentiek, kwalitatief en lokaal aanbod dat bijdraagt aan jaarrond en duurzaam toerisme waar de Friese inwoner de vruchten van plukt.

Wij doen dat door als partners vindbaar, beleefbaar en boekbaar aanbod online en offline met elkaar te verbinden, en op te treden als gids in het netwerk, zodat iedereen Fryslân met volle teugen kan beleven!

mogelijk gemaakt door: provincie fryslân

NETWERKPARTNERS

Vindbaar & herkenbaar

GIDSEN

Wegwijs in het netwerk

PROJECTPARTNERS

Deelname in projecten & pilots

BESTUUR

Zelf organiserend

@sketchbookers.nl

Ambitieuus en Gastvrij Fryslân

Een afvaardiging van het nieuw aangeboorde netwerk, werd eind 2021 (november/december) uitgenodigd bij te dragen aan 'Ambitieuus en Gastvrij Fryslân': een visie op een verbonden en goed functionerend systeem van dagrecreatieve provinciale netwerken. Zo'n dertig netwerkvertegenwoordigers gaven in een vijftal co-design workshops antwoorden op vragen als:

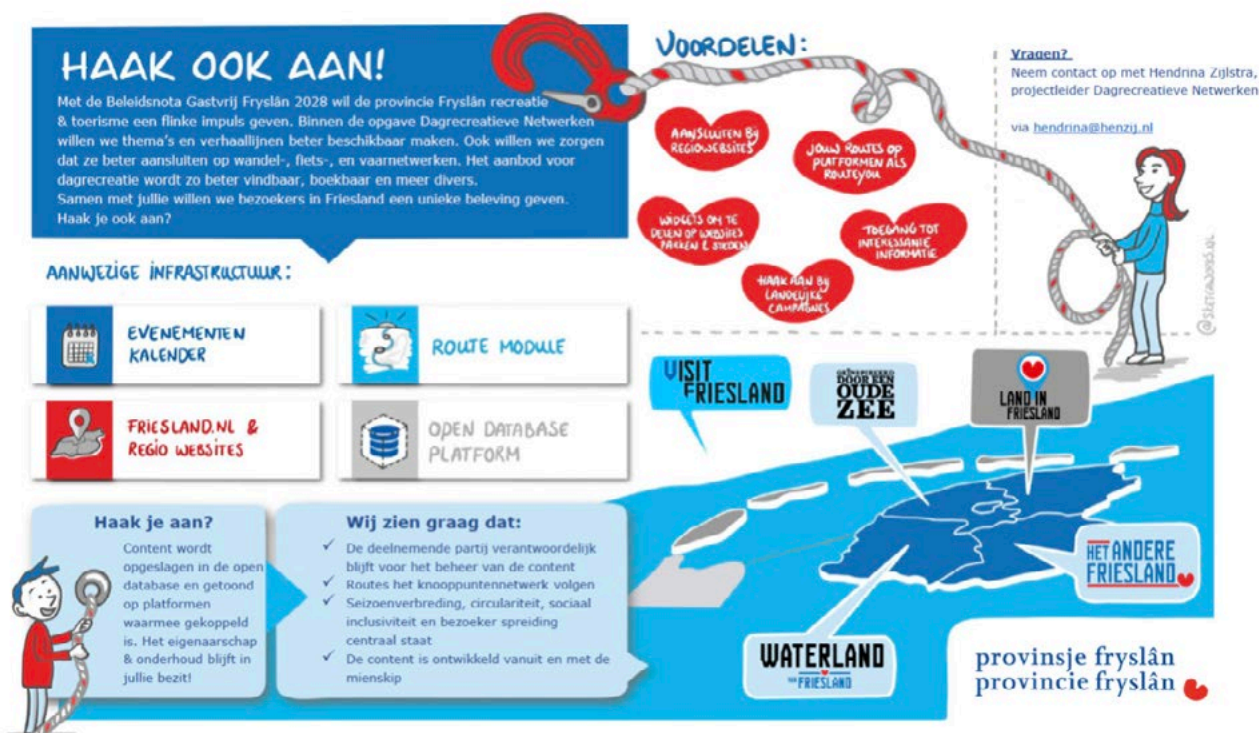
- Wie is/wat zijn de belangrijkste doelgroepen van het netwerk.
- Wat is de toegevoegde waarde voor zowel inwoners als bezoekers.
- Wat draagt het netwerk bij aan het creëren van waarde voor partners en bezoekers.
- Wat moet er gebeuren/heeft prioriteit en wat hoeft niet of is al succesvol.

"Vanuit onze eigen netwerk stichting zoeken we verbinding, energie en daadkracht in een netwerk. Vanuit passie contact op maat. We bepalen zelf 'welke deur we willen openen en of we onze eigen deur openzetten. De samenwerking met de Dagrecreatieve Netwerken en haar aangesloten partijen past hier heel goed bij."

Daan Bultje - HANNN

- De uitkomst van de sessies is vastgelegd in een beknopte rapportage met de titel 'Buiten de gebaande paden'. Belangrijkste opbrengst:
- Breng de basis op orde, zodat dagrecreatief aanbod vindbaar, beleefbaar en boekbaar is op meerdere websites en platformen, gekoppeld aan het Open Data Platform (ODP).

- Netwerk vooral inzetten om het bestaande, diverse aanbod beter te ontsluiten, verrijken en verbinden. Online, maar ook fysiek.
  - Klantreis verbeteren en daarin ook kleine(re), authentieke partijen meenemen.
  - Netwerk speelt belangrijke rol in het gastvrij onthalen en informeren van bezoekers en inwoners.
  - De opgave is als neutrale organisator belangrijk in het verbinden van lokale, regionale en provinciale thema's en overziet en overstijgt de verschillende belangen.
- Greep uit de resultaten van pijler 1:
- Samenwerking met landelijke partijen als Wandelnet en het Fietsplatform is nieuw leven ingeblazen. Zij hebben updates van Friese routes en nieuwe foto's voor gebruik op hun platforms ontvangen.
  - Met het partnernetwerk werd half september de 'Blokje om' campagne gelanceerd. Abri's, on- en offline advertenties en de website Friesland.nl motiveerden inwoners in eigen provincie te gaan wandelen. Deelnemers: It Fryske Gea, IVN, Merk Fryslân, Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân, Sport Fryslân, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. De vooraf gestelde doelen zijn fors overschreden, wat illustratief is voor de kracht en toegevoegde waarde van het netwerk.
  - Om het belang van de opgave te verduidelijken en nieuwe aanhang te werven, is een visueel (A4) gemaakt. 'Haak ook aan' laat in een notendop zien waar de opgave voor staat en hoe partijen kunnen aanhaken.
  - Belangrijke opbrengst van de netwerkvorming is dat er databases worden gekoppeld - ook landelijk - en het ODP wordt verrijkt met nieuwe routes, POI's, thema's en (evenementen) agenda's (zie pijler 2).

Loopt nog niet:

- Het netwerk is te prematuur om zelforganiserend te zijn. Ook zijn de opties nog niet onderzocht of besproken om een roulerend voorzitterschap op te tuigen om de verantwoordelijkheden te delen.
- Het netwerk en de onderlinge verbanden en samenwerkingen moeten meer invulling gaan krijgen. Momenteel functioneert het vooral bij het opzetten van koppelingen, het ontsluiten van informatie met widgets en het delen van ideeën over routes en andere product-/ gebiedsontwikkelingen. Dit zal in 2023 meer vorm krijgen dankzij het gecreëerde route-overzicht en de bekendheid met thema's en verhaallijnen die nog ontbreken.
- Naast de partijen die aangehaakt zijn in het Dagrecreatief Netwerk, hebben we andere partijen zoals ondernemers in de regio's nog niet weten te bereiken via de regiomarketing organisaties. Zij kunnen goed gebruik maken van de informatie die er beschikbaar is en de verbindingen die worden gelegd en hun gasten hierover informeren.

Vooruitblik 2022/2023:

- **Gecontinueerd:**
  - **Nieuwsbrief delen binnen netwerk**
  - **Regelmatige bijeenkomsten met netwerkpartners.**
- **Uitrol e-learning platform waarmee regio's en Merk Fryslân a.h.v. keuzemodule thema- en gebiedsgerichte trainingen/informatie kunnen aanbieden aan het werkveld, ter versterking van lokale en regionale toeristisch-recreatieve kennis.**
- **Partners DN zijn in 2024 vindbaar, beleefbaar en boekbaar op platformen en belangrijke netwerkbassadeurs.**
- **Toolkit beschikbaar voor regio's om te delen met**

ondernemers en stichtingen die meer willen weten over gebruik ODP, toeristisch-recreatieve websites, de trainingsportal (e-learning module) en het plaatsen van widgets.

- **Partijen aangesloten bij het Dagrecreatief Netwerk maken gebruik van de techniek van de database om invoer en gebruik van informatie te vergemakkelijken.**

↳ PIJLER 2. DAGRECREATIEF AANBOD

Centraal in deze pijler staat in eerste instantie het uitbreiden van de functionaliteiten en het koppelen en vullen van het Open Data Platform (ODP) als intelligente database van alle toeristische Friese data. De websites Friesland.nl en de regio'sites putten voor content uit het ODP. De uitvoering kent drie fases:

1. Basis op orde (doel):

- Genereren breed aanbod en 'het gewone' interessant maken.
- Gebruikers maken consequent en optimaal gebruik van het ODP dankzij gemaakte afspraken en afgestemde handleidingen.
- Huidig aanbod op niveau brengen (focus achtereenvolgens op wandelen, fietsen, varen, paardrijden en gemotoriseerd vervoer).
- Aanbod toespitsen op type gebruiker:
  - gasten/recreanten van buiten naar Friesland halen, met name met aanbod van thematische routes.
  - gasten die er al zijn en bewoners verleiden tot actie, met name met aanbod op plek zelf in vorm van bijv. folders, kaartmateriaal (ook digitaal: maak je eigen route).

“Doarpskuierkes ontwikkelen en ontsluiten valt niet onder de kerntaak van de gemeente, maar in

samenwerking met de regio marketingorganisatie en de opgave Dagrecreatieve Netwerken zijn we in staat om inwoners en toeristen te wijzen op het rijke route-aanbod in onze gemeente”.

Tineke Bergsma – Gemeente Tytsjerksteradiel

Greep uit de resultaten:

- ODP uitgebreid met o.a. doorontwikkeling routemodule, nieuwe promotiemodule en een module ‘gerelateerde items’. Tevens ontwikkeld: module eenvoudige evenementen invoer én en een module evenementendownload en -export.
- Ondernemers, stichtingen en vele anderen kunnen inloggen om eigen info te uploaden/updaten (van horeca, dagattracties, musea, kerken tot ijssalons). Een groot aantal toeristische bedrijven is afgelopen jaar door het projectteam en de regiomarketing organisaties aangeschreven om dit daadwerkelijk te gaan doen.
- Regio’s plaatsen publieke POI’s zoals stranden, molens, klokkenstoelen in het ODP. Dit handwerk wordt zoveel mogelijk gestroomlijnd door geautomatiseerde uploads vanuit bestaande databases.
- Regio’s kunnen de database (aan)vullen en ze profiteren van de ontwikkelingen en investeringen die vanuit Merk Fryslân en Dagrecreatieve Netwerken worden gedaan.
- 150 bestaande routes (o.a. Elfstedenpad, Waterlinie fietsroutes, Koningspad XL, Streekpad Noardlike Fryske Wâlden) zijn inmiddels up-to-date dankzij toevoeging frisse content, foto’s, knooppunten.
- Er is professioneel beeldmateriaal geschoten dat meerdere partijen kunnen inzetten voor de on- en offline promotie van Friese wandel- en fietsroutes.
- ‘ODP–dag’ georganiseerd waarbij database-gebruikers het gebruik, tips, successen en frustraties deelden. Opbrengst is vastgelegd

in voor iedereen beschikbare gebruikers-handleidingen. Vervolgens vonden er regelmatig werksessies plaats om nieuwe kennis, ervaringen en ideeën te delen.

- Een aantal clusters van POI’s zijn up-to-date en consistent in het ODP gezet. Stranden, recreatieplassen, natuurgebieden, refugio’s en kerken alsook regionale bezienswaardigheden.
- Uitbreiding fietsaanbod met drie interessante weekendtochten die verbonden zijn met de LAW fietsroutes van het Fietsplatform.
- Dankzij netwerk wordt er samengewerkt met o.a.:
  - Staten en Stinzen: ontwikkelen en opnemen bestaande routes van deze organisatie in ODP en gezamenlijk nieuw te ontwikkelen elfstatentocht wordt in ODP geplaatst.
  - De Stichting Alde Fryske Tsjerken: hulp bij invoeren kerken met bijv. slaapplek in database (ze zijn/blijven zelf verantwoordelijk voor onderhoud).
  - Sport Fryslân: vullen eigen database met sportieve/recreatieve activiteiten in provincie die op termijn gekoppeld wordt met het ODP.

Loopt (nog) niet:

- Er is een verschil in opvatting over gebruik van het ODP tussen de regiomarketing organisaties en Merk Fryslân. Waar de regio’s kiezen voor up-to-date allesomvattende informatie om aan gastheerschap en informatievoorziening te kunnen voldoen (kwantiteit), is rol Merk Fryslân het ‘in the picture zetten’ van een beperkt (hoogwaardig) dagrecreatief aanbod.
- Uniforme werkwijze op gebied van routes kan beter en er zitten nog veel locaties en routes van slechte kwaliteit in de database.
- Database is zwaar en traag doordat duizenden verlopen events nog niet zijn verwijderd.

Vooruitblik 2022/2023:

- **Inventarisatie en analyse van routes (fietsen, wandelen, varen en andere modaliteiten) en verbonden verhaallijnen en thema's met als doel:**
  - **ervoor zorgen dat er in 2028 voldoende thema's en verhaallijnen beschikbaar en goed ontsloten zijn om gezamenlijk een innovatiedagrecreatief aanbod te vormen, gebruikmakend van wandel-, fiets- en vaarnetwerken.**
- **Verlengen samenwerking met RouteYou en andere websites, ter promotie en omdat gebruik nuttige informatie oplevert (data-analyse).**
- **Uitbreiden vertalingen van routes en dagrecreatief aanbod op friesland.nl (EN en DU)**
- **Opnemen elektrische vaarroute(s) in database om duurzaam varen te stimuleren.**

"Dankzij de opgave Dagrecreatieve Netwerken hebben we een aantal investeringen kunnen doen om de toeristische database en routes optimaal te laten werken voor ons, de regio's, ondernemers, en andere aangesloten partijen. Een belangrijke stap vooruit!"

Aaldert Lemstra - Merk Fryslân

2. Slimme koppelingen om onderhoud te reduceren:

Hoe meer data, hoe meer onderhoud om de info up-to-date te houden. Deels is dat niet te voorkomen, maar wel te beperken door de koppeling met externe databases die door anderen worden onderhouden, dan wel verrijkt.

Greep uit de resultaten:

- Informatie wordt opgehaald uit koppelingen met It Fryske Gea, Rustpunten en Veerponten.nl.
- Widget om routes, evenementen en locaties ook op

externe sites te tonen. Voor deze techniek is geen technische koppeling nodig.

- Wat er voor partijen als Stichting Staten en Stinzen, Stichting Alde Fryske Tsjerken en Beekdallandschap in het ODP is gezet, kunnen én gaan ze zelf onderhouden. DN geeft 'slechts' het eerste zetje.

Loopt (nog) niet:

- Er is geen stip op de horizon bepaald voor de slimme koppelingen. Wanneer zijn we er? Deze stip zal samen met de regiomarketing organisaties en Merk Fryslân gezet moeten worden.
- Het opzetten van technische koppelingen kost veel tijd en projectmanagementuren bij Merk Fryslân die wij vanuit de opgave niet kunnen opvangen. Daarmee ligt het aangaan en begeleiden van slimme koppelingen tussen verschillende database voor een groot deel buiten de invloedssfeer van het projectteam.

Vooruitblik 2022/2023:

- **Inkomende koppeling met vogelkijkhut.nl en C-Tip voor wandel- en fietsknooppunten, TOP's en informatie over stromingen, én de mogelijkheid om in de toekomst vaar-, ruit- en MTB-knooppunten uit te lezen.**
- **Uitgaande koppeling met kerken.frl.**
- **Onderzoek laten uitvoeren: Recensies en openingstijden automatisch koppelen vanuit Google.**
- **Widget ontwikkelen waarmee ondernemers, stichtingen, gemeenten en steden content uit ODP op eigen website kunnen plaatsen.**

Doordat wij ons focussen op het ontsluiten van informatie uit de database, ontdekken meer toeristen bijzondere plekjes in onze provincie en kunnen ondernemers doen waar zij goed in zijn; zorgen dat deze gasten een onvergetelijke ervaring in Friesland hebben".

Wiepkje Hoekstra - team Dagrecreatieve Netwerken

3. Vindbaar, beleefbaar en boekbaar dagrecreatief aanbod:

Doel:

- Delen van routes, POI's, evenementen, arrangementen en deals vanuit het ODP op andere platforms, kanalen en websites m.b.v. koppelingen en widgets.
- Aanbieden van divers dagrecreatief aanbod op websites door
  - slim gebruik te maken van markers, tags en categorieën.
  - maken van landingspagina's voor categorieën.
- Compleet aanbod ontsluiten via interactieve kaart met filtermogelijkheden, waardoor bezoeker vanuit eigen behoefte keuzes kan maken.

Greep uit de resultaten:

- ODP voedt meerdere websites en widgets, waaronder Friesland.nl, EropuitinFriesland.nl, Oudezee.nl, WaterlandvanFriesland.nl, ZuidoostFriesland.nl, Museum.frl.
- Routeflyer te downloaden op routepagina.
- Optimalisaties van locaties en evenementenpagina's, inclusief koppeling reserveringssystemen om dagrecreatief aanbod boekbaar te maken.
- Plaatsen 'Call to action' button bij deals en routes
- Uitgaande koppeling met RouteYou.com, Route.nl en Fietsnetwerk.nl.

Loopt nog niet:

- Er zijn nog geen afspraken over het printen van routeflyers, boekjes of inspiratiekaarten. De uitingen van de regiomarketing organisaties en Merk Fryslân lijken op elkaar vanwege dezelfde huisstijl, maar er zijn nog geen afspraken gemaakt over kwaliteit, uniformiteit en actualiteit van

routeflyers, boekjes of inspiratiekaarten.

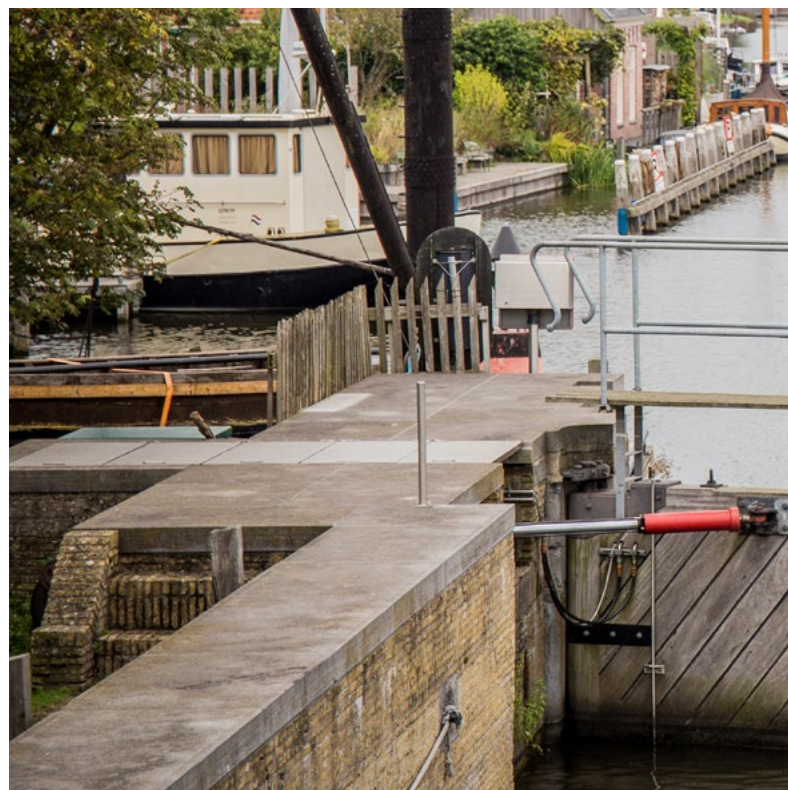
- Verschil in doelstelling tussen opgave DN (breed aanbod ontsluiten) en taak Merk Fryslân (kwalitatief aanbod ontsluiten/vermarkten).

Vooruitblik 2022/2023:

- **Optimalisatie routepagina's en rijke filteropties routeoverzicht**
- **Er wordt onderzoek gedaan om een deel van het Friese dagrecreatief aanbod online en offline aan de balie boekbaar te maken (pilot start juni 2022).**
- **Offline route pilot: flyers, boekjes en kaarten aanbieden vanuit de principes: kwaliteit, uniformiteit, actualiteit, kennisdeling en efficiëntie**
- **Ondernemers en vrijwilligers uit de toeristische sector worden ondersteund met toeristische informatie in de vorm van trainingen over de provincie en de recreatiemogelijkheden op een centraal e-learning platform.**

"Om onze slagkracht in de regio nog verder te vergroten, doen we mee in ontwikkelingen op provinciaal niveau en kunnen we inwoners en bezoekers voorzien van het recreatieve goud wat we in handen hebben".

Wietske Boonstra - Regioaanjager Bestemming Noardwest Fryslân

↳ PIJLER 3. ONDERZOEK, WAT WIL DE INWONER/BEZOEKER

Met deze pijler wil Dagrecreatieve Netwerken meer inzicht verkrijgen in de behoeften van zowel bewoners als bezoekers als het gaat om het dagrecreatief aanbod in de provincie. Om op die manier vraag en aanbod beter (onderbouwd) op elkaar af te kunnen stemmen. Dit gebeurt via onderzoek, monitoring en door gebruik te maken van (landelijk) bekende data.

1. Onderzoek

- ETFI voert panelonderzoek uit onder toeristen, recreanten en inwoners. Dit onderzoek loopt nog en zorgt er naar verwachting voor dat we de huidige (online) informatievoorziening beter kunnen afstemmen op de behoefte van de inwoner/bezoeker. In dit onderzoek staan twee vragen centraal:
  - Waar zoekt men informatie m.b.t. het Fries toeristisch aanbod?
  - Welke informatie heeft men nodig om tot een keuze te komen?
- Verschillende onderzoeken door studenten van

Toerisme Collectief Friesland (NHL Stenden, ROC Friesland College en ROC Friese Poort) met als opdracht:

- Sluit het Friese dagrecreatieve aanbod voldoende aan op vraag van inwoners en bezoekers?
- Resultaten: verwacht Q3 2022.

2. Monitoring en gebruik landelijk bekende data en analyses

Door aangehaakt te zijn bij Merk Fryslân (website-analyses), maar ook bij de opgave Toeristische data op orde, Wandelnet, Fietsplatform én de ANWB kunnen we breed opgedane kennis, monitorings- en onderzoeksresultaten m.b.t. toeristisch-recreatieve trends en voorkeuren benutten.

- Factsheet Fietsplatform over Fietsvakanties 2021-2022 toont dat er behoefte is aan meerdaagse fietsvakanties in met name de weekends en midweeks. Op basis hiervan zijn er, samen met de partners (o.a. het Fietsplatform), drie Friese LF-weekendtochten ontwikkeld in verschillende regio's.

- ANWB-onderzoek laat zien dat recreatieve fietsers informatie over rustpunten belangrijk vinden. Dit leidde tot het koppelen van de databases van Stichting Rustpunt en Friesland.nl. Rustpunten zijn nu vindbaar op Friesland.nl.
- De wandelmonitor van Wandelnet maakt inzichtelijk wat het wandelgedrag van 'de' Nederlanders is. Hiermee kunnen we op termijn de productontwikkeling van dagrecreatief aanbod mede sturen.
- Routepagina's zijn geupdate en beter vindbaar gemaakt op basis van een door het online team van Merk Fryslân uitgevoerde zoekwoorden analyse.
- Het ontbreekt nog aan inzicht in het resultaat van het toevoegen van SEO teksten, het updaten van routepagina's en het toevoegen van Duitse en Engelse vertalingen. Daardoor kennen we de impact van gemaakte keuzes nog niet.
- De opgave Toeristische data op orde komt nu pas op stoom, daardoor was het nog niet mogelijk om een intensieve samenwerking op te zoeken voor het verkrijgen van kennis en informatie over wat inwoners en bezoekers vragen.

Vooruitblik 2022/2023:

De informatie die deze pijler heeft opgeleverd inzetten om de klantreis zowel off- als online te verbijzonderen. Waarbij er ook beter onderbouwde keuzes gemaakt kunnen worden wat betreft de inzet van mensen en middelen. Meest logisch zou zijn om de opbrengst en het vervolg van deze pijler onder te brengen bij de opgave Toeristische data op orde.

Loopt nog niet:

- Er is nog geen duidelijke structuur in het tot ons nemen van de informatie en kennis opgedaan door andere partijen. Daardoor sluiten de onderzoeken niet altijd goed aan op de wensen vanuit de opgave.

5. Het vervolg

Zoals uit voorgaande blijkt, ligt de uitvoering van de opgave op schema. De aanpak slaat aan, partijen zijn betrokken en overwegend enthousiast. Er zijn bij alle drie pijlers al mooie, tastbare resultaten geboekt.

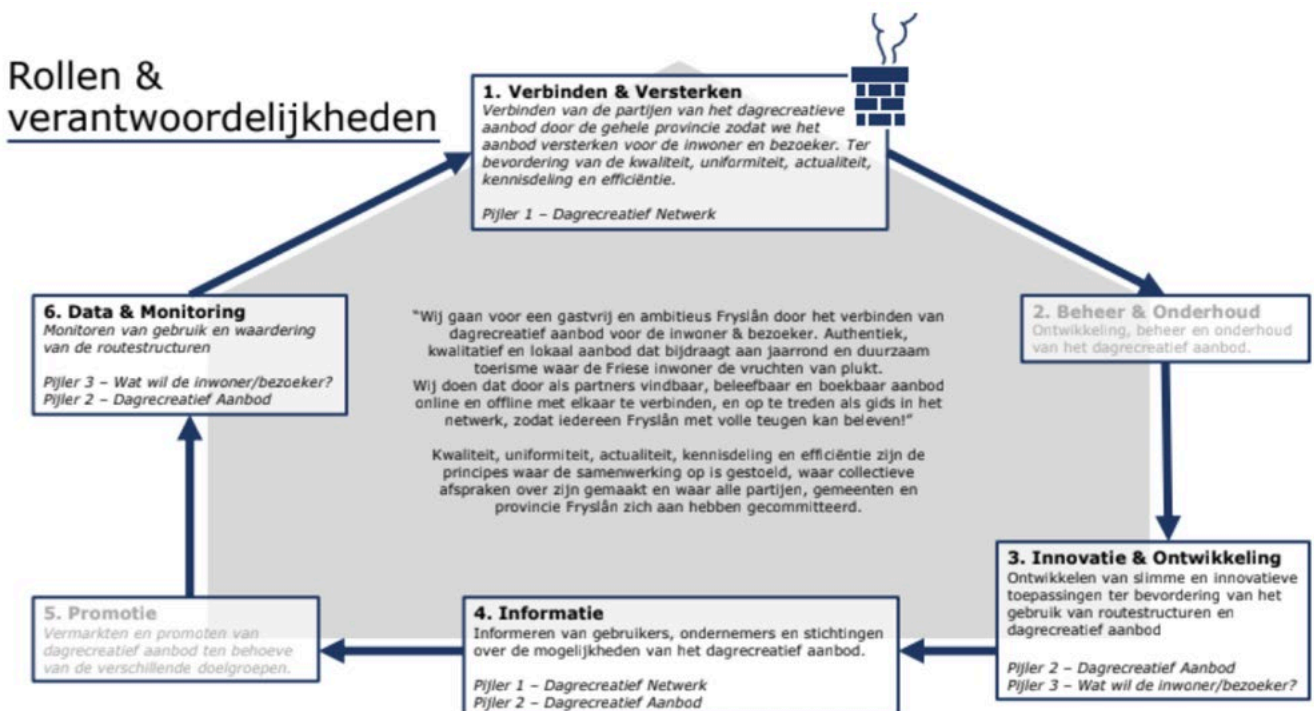
Grootste winst is wellicht dat het opgebouwde DN-netwerk voorziet in zowel de behoefte als noodzaak tot meer verbinding, samenwerking, innovatie, uitwisseling van informatie en ook het ophalen, koppelen en benutten van data in het brede, dagrecreatieve speelveld. Een speelveld met soms uiteenlopende belangen, denk aan natuur versus recreatie en lokaal versus provinciaal. Maar ook een speelveld dat alleen met elkaar succesvol kan zijn.

De wijze waarop de opgave is vormgegeven, verbindt en verrijkt niet alleen het dagrecreatieve aanbod en betrokken partijen, maar zorgt er bovendien voor dat ontbrekende schakels in de keten worden opgevuld en onderling verbonden. Onderstaande

'gastvrijheidshuis' - waar meer functies en taken in ondergebracht/aan toegevoegd kunnen worden - laat dat mooi zien.

Waar voorheen Beheer en onderhoud (Marrekrite, Merk Fryslân en regio's) en Promotie (Merk Fryslân en regio's) provinciaal waren ingevuld en gedekt, maar geregeld nog los van elkaar opereerden, voorziet DN in:

- Het verbinden en nauwer laten samenwerken van zowel de systeemorganisaties alsook het brede dagrecreatieve speelveld.
- Het ontwikkelen van slimme en innovatieve toepassingen die het dagrecreatief aanbod verrijken, koppelen en beter kunnen vermarkten.
- Het informeren van gebruikers, ondernemers en stichtingen over de potentie van zowel de database, de USP's als het dagrecreatief aanbod zelf.

- Het online monitoren van het gebruik en de waardering van het dagrecreatieve aanbod alsook het benutten van data die het netwerk aanlevert/ beschikbaar stelt/koppelt.

Waar het nog aan ontbreekt, is een intensieve(re) samenwerking en verbinding tussen de opgaven Dagrecreatieve Netwerken en Destinatiemanagement. Zowel op beleids- al uitvoeringsniveau. Aan te bevelen is een centraal informatiepunt waar recreanten/bezoekers terecht kunnen voor vragen en informatie over het dagrecreatief aanbod in de provincie. Andere lacune is het ontbreken van de inzet van vrijwilligers die on- en offline routes en route-informatie checken op volledigheid, actualiteit en vindbaarheid. Daarmee zou de cirkel rond zijn. Er vanuit gaande dat dagattracties zelf aan klanttevredenheid doen, bijvoorbeeld via reviews.

Hoe verder

De stuurgroep is eensgezind positief wat betreft het nut, het belang, de voorlopige resultaten en de voortzetting van het initiatief. Stoppen na deze beleidsperiode is geen optie. Niet alleen omdat daarmee de ontstane samenwerking en netwerkvorming op het spel komen te staan, maar ook vanwege het belang én de functie van het dagrecreatieve netwerk in relatie tot de overige opgaven (zie H1), de versterking van het eco-systeem én het behalen van de beleidsdoelstelling 'slimme groei'.

Stoppen lijkt überhaupt geen optie. Dan is namelijk de kans groot dat gedane investeringen - behalve in het project maar bijvoorbeeld ook in ODP - voor niets zijn geweest.

Voor het huidige jaar (2022) is voorzien in voortzetting conform de inmiddels beproefde opgavestructuur, gefinancierd door de provincie én uitgevoerd door

het op elkaar ingespeelde projectteam onder leiding en toezicht van de schipper, de projectmanager en de provinciaal ambtenaar.

Richting 2028 pleit de stuurgroep voor voortzetting van de provinciaal gesteunde opgavestructuur, maar dan wel met de opdracht deze de komende jaren te bestendigen binnen een ecosysteem waar ook de andere opgaven deel van uitmaken. De stuurgroep kan één en ander niet los van elkaar zien en vindt het onverstandig het initiatief op korte termijn blijvend bij welke partij dan ook onder te brengen.

Tijdens hetzelfde stuurgroepoverleg (26 april j.l.) is tevens de wens uitgesproken:

- De opgave met ingang van 2023 te beleggen bij het Innovatiepact Fryslân (IPF).
- In 2023 alle gemeenten aan boord te krijgen (organisatorisch en financieel).
- De komende vier jaar te gebruiken om de opgave te bestendigen binnen een organisatievorm die kan voorzien in de volgende - voor DN geformuleerde - leidende principes:
  1. Behoud van ondernemerschap, onafhankelijkheid en flexibiliteit.
  2. Vergroten kwaliteit, uniformiteit, actualiteit, kennisdeling en efficiëntie in het dagrecreatief aanbod en de onderlinge samenwerking.
  3. De zes hoofdtaken (zie huis) zijn duidelijk omschreven, ingevuld, belegd en geaccordeerd door de samenwerkende partijen, evenals de financiering daarvan.
  4. Gemeenten zijn structureel betrokken, mede verantwoordelijk en dragen ook financieel bij.

Stip aan de horizon

Het is 2028. De Friese gastvrijheidssector draait als nooit tevoren. Afgelopen jaar steeg het aantal buitenlandse bezoekers tot meer dan een half miljoen. Ruim 200.000 meer dan in 2017. Mede door toedoen van LF2018 en Corona, toen ook landgenoten Fryslân ontdekten, hield het binnenlands toerisme gelijke tred. Opvallend 'detail' is dat de bezoekersstroom niet tot overlast leidde. De gastvrijheidssector profiteerde provinciebreed van de omzetstijging (besteding ruim € 1,1 miljard in 2027), volgens onderzoek van het Fries Sociaal Planbureau.

De positieve resultaten zijn een gevolg van het in 2019 ingezette beleid (Gastvrij Fryslân 2028), waarmee de provincie – samen met stakeholders – inzette op slimme groei: groeien vanuit eigen kracht, gericht op eigen inwoners, de buitenlandse markt, duurzaam toerisme en met aandacht op het spreiden van bezoekersstromen over de seizoenen en de provincie.

Dit beleid zorgde voor een duidelijk, gezamenlijk doel en route daarnaar toe met onder meer aandacht voor en investeringen in kwaliteitsverbetering van logiesaccommodaties, waterrecreatie, dagrecreatieve netwerken, destiniatiemanagement, gastvrijheid, natuur- en cultuur toerisme, het benutten van toeristisch-recreatieve data én het verstevigen en faciliteren van samenwerking binnen de Friese gastvrijheidseconomie.

Mooi voorbeeld en belangrijke initiator van de ingezette koers is de invulling van het Fries Gastvrijheidshuis in 2026. Hierin werken de belangrijkste spelers, vanuit één visie en strategie, samen aan het doorontwikkelen, onderhouden, verrijken en vermarkten van het toeristisch product Fryslân in al haar facetten. Denk aan het beheren, delen en benutten van toeristische data; het ontwikkelen, vindbaar én boekbaar maken van routes, events, cultuurmanifestaties, congressen en symposia; het opereren als vraagbaak voor ondernemers, gasten en organisaties in de branche en tot slot: het versoepelen van de samenwerking tussen overheid, onderwijs, ondernemers en burgers.

Het Fries Gastvrijheidshuis vloeide voort uit - en is een logisch vervolg op – de succesvolle samenwerking en clustering van opgaven zoals die in 2019 uitgezet werden binnen het programma Gastvrij Fryslân 2028. Met als belangrijke trekker en verbindende factor de opgave Dagrecreatieve Netwerken. Een project waarin de provincie, Marrekrite, Merk Fryslân, regio's, gemeenten en TAF nauw samenwerkten aan de upgradering van het dagrecreatief aanbod en product. Zowel fysiek, online als offline. Deze samenwerking leidde in 2026 tot de start van het Gastvrijheidshuis waarin de andere opgaven en de ontbrekende schakels in het toeristisch-recreatief ecosysteem een plek kregen.

